

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบบริการสำหรับคนไร้บ้าน: ศึกษากรณีการให้บริการของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย” ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์จากหนังสือ เอกสารเผยแพร่ อินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นคนไร้บ้าน ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไร้บ้านที่พักอาศัยภายในศูนย์คนไร้บ้านของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 60 คน และคนไร้บ้านที่พักอาศัยตามที่สาธารณะ จำนวน 60 คน บริเวณสนามหลวง หัวลำโพง ริมคลองหลอด จตุจักร เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ทำงานของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย ดังนั้นขนาดของประชากรมีจำนวน 120 คน

ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากคนไร้บ้านที่พักอาศัยภายในศูนย์คนไร้บ้านของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย และคนไร้บ้านที่พักอาศัยตามที่สาธารณะ จำนวน 120 คน

ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับคนไร้บ้านที่พักอาศัยภายในศูนย์คนไร้บ้านของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 1 คน บุคลากรของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 2 คน และบุคลากรระดับปฏิบัติงานและผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวกับคนไร้บ้านของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้จากการทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม ดังนี้

แบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นข้อคำถามประกอบด้วยคำถามชนิดปลายเปิด ปลายปิด (Close Ended and Ender) โดยการแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้น ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การพักอาศัย อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่ออกจากบ้าน สาเหตุที่ออกจากบ้าน ลักษณะที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัยศูนย์คนไร้บ้าน ความต้องการในอนาคต

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของคนไร้บ้าน ซึ่งได้แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านที่พักอาศัย ด้านอุปโภค บริโภค ด้านการแพทย์ ด้านอาชีพและรายได้ ด้านการพัฒนา ศักยภาพด้านการงานอาชีพ และด้านสวัสดิการจากรัฐ

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการเพิ่มเติมเมื่อพักอาศัยอยู่ในศูนย์คนไร้บ้าน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 4 ความต้องการบริการเพิ่มเติมเมื่อพักอาศัยอยู่นอกศูนย์คนไร้บ้าน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ศึกษามีการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับคนไร้บ้านที่พักอาศัยภายในศูนย์คนไร้บ้านของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 2 คน โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาเป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของคนไร้บ้าน

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา และนำเครื่องมือไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งชายธัญบุรี และสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Conbach ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9382 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยในศูนย์คนไร้บ้านของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย และคนไร้บ้านที่พักอาศัยตามที่สาธารณะโดยได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 120 ฉบับ โดยการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ทั้งบุคลากรของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยและบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดบริการแก่คนไร้บ้าน และแกนนำของคนไร้บ้าน ซึ่งในการสัมภาษณ์บุคลากรของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยจะสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในระดับนโยบาย และผู้ปฏิบัติงานในระดับการปฏิบัติ จำนวน 2 คน และบุคลากรในระดับผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 1 คน และการสัมภาษณ์แกนนำของคนไร้บ้าน จำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package For The Social Science-SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมด้วย ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการทดสอบค่าสถิติ t (t-test) ค่า F (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้นของคนไร้บ้าน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการวัดระดับความต้องการของคนไร้บ้าน โดยผู้ศึกษาจะกำหนดคะแนนการวัดคำตอบของลักษณะของมาตราส่วน ประมาณคะแนนดังนี้

ความต้องการของคนไร้บ้าน

ต้องการมากที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
ต้องการมาก	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
ต้องการปานกลาง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
ต้องการน้อย	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
ต้องการน้อยที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

โดยกำหนดค่าของระดับค่าเฉลี่ย ให้เกณฑ์ในการคำนวณ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ดังนั้นระดับค่าเฉลี่ยของความต้องการของคนไร้บ้าน จะมีชั้นคะแนน คือ

1.00-1.80	หมายถึง	ระดับความต้องการน้อยที่สุด
1.81-2.60	หมายถึง	ระดับความต้องการน้อย
2.61-3.40	หมายถึง	ระดับความต้องการปานกลาง
3.41-4.20	หมายถึง	ระดับความต้องการมาก
4.21-5.00	หมายถึง	ระดับความต้องการมากที่สุด

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive) มีตารางประกอบ (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาบรรยาย โดยใช้เกณฑ์ความต้องการของคนไร้บ้าน จากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร